

Khuthba Khulasa 16.09.16 **ഖുത്ബ സംഗ്രഹം**

സയ്യിദുനാ ഹദ്ദത് അമീറുൽ മുഅ്മിനീൻ ഖലീഫത്തുൽ മസീഹ് അൽഖാമിസ് അയ്യൂബുല്ലാഹ്

16.09.16 ന് ബൈത്തുൽ ഹുത്തുഹ്, ലനിൽ നിർവഹിച്ച ജുമുഅ ഖുത്ബയുടെ സംഗ്രഹം

അസീസം രിദാ സലീം ജാമിഅ പാസാകുന്നതിനുമുമ്പേതന്നെ നല്ല മുറമ്പിയും നല്ല മുബല്ലിഗു മായിരുന്നു. **ഖിലാഫത്തിനോടു അങ്ങേയറ്റത്തെ ആഭിമുഖ്യമുള്ള ആളായിരുന്നു. ലോകത്തുള്ള ജാമിഅയിലെ എല്ലാ വിദ്യാർഥികൾക്കും ആത്മാർഥതയിലും കുറിലും ശക്തരാകാനും നിർബന്ധ കടമകൾ നിറവേറ്റുന്നവരാകാനും അല്ലാഹു തൗഹീഖ് നൽകുമാറാകട്ടെ. വിനയം, സൽസ്വഭാവം, ദീനീനോടുള്ള അഭിമാനം, ഖിലാഫത്തുമായിട്ടുള്ള ബന്ധം, സ്നേഹം, അതിഥിസൽക്കാരം, വികാരങ്ങളെ മാനിക്കൽ ഇത് അവന്റെ പ്രത്യേക ഗുണങ്ങളായിരുന്നു. അത്തരക്കാർ നബി(സ)തിരുമേനിയുടെ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ച് സ്വർഗം നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടവരുടെ കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ടവരാണ്.**

യു.കെ.ജാമിഅയിലെ സമർഥനായ വിദ്യാർഥി അസീസം രിദാ സലീമിന്റെ ദേഹവിയോഗത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സവിശേഷ ഗുണങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഈമാൻ ദുഃഖീകരിക്കുന്ന ചർച്ച

തശഹ്ഹുദും തഅവ്വൂദും സുറ ഫാതിഹയും ഓതിയ തിനുശേഷം അമീറുൽ മുഅ്മിനീൻ അയ്യൂബുല്ലാഹുത്ത ആലാ ബിനസർരിഹിൽ അസീസ് പറഞ്ഞു:

ലോകത്തുവരുന്ന ഓരോ മനുഷ്യനും ഒരുനാൾ ഇവിടെ നിന്ന് വിടപറയേണ്ടവനാണ്. എന്നല്ല ഒരു വസ്തുവിനും അമരത്താമില്ല. ചിലർ വളരെ ചെറുപ്രായത്തിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അടുത്തേക്ക് പോകുന്നു. അല്ലാഹു തന്റെ അടുത്തേക്ക് അവരെ വിളിക്കുന്നു; ചിലർ യുവത്വത്തിലും ചിലർ ദീർഘായുസ്സ് പ്രാപിച്ചും. ചിലയാളുകൾ തങ്ങളുടെ പ്രായത്തിന്റെ പരമമായ ഭാഗത്തും എത്താറുണ്ട്. അതിനെ അല്ലാഹു വിശുദ്ധ ഖുർആനിൽ പടുവാർധിക്യം (16:71) എന്നാണ് പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. ഈ പ്രായത്തിലെത്തിയാൽ പിന്നീട് അവർക്ക് വീണ്ടും കൂട്ടിക്കാലത്തെ വിവശതയുടേയും അജ്ഞതയുടേയും അവസ്ഥയായിത്തീരുന്നു. അവസാനം അവരും ഈ ലോകത്തുനിന്ന് വിടപറയുന്നു. എല്ലാ ഓരോ അടുത്ത ബന്ധുക്കൾക്കും തങ്ങളുമായി അടുത്ത ബന്ധമുള്ളവർ ലോകത്തുനിന്ന് അവർ ഏതുപ്രായത്തിൽ വിട പറഞ്ഞാലും ദുഃഖമുണ്ടാകുന്നു. പക്ഷേ, ചില ആളുകളുണ്ട്. അവർ ഈ ലോകത്തുനിന്ന് വിടപറയുമ്പോൾ, വഹാത്താകുമ്പോൾ ദുഃഖിക്കുന്നവരുടെ വൃത്തം വളരെ വിശാലമായിരിക്കും. അത്തരം പ്രിയപ്പെട്ട വ്യക്തികൾ യുവത്വത്തിലോ, പെട്ടെന്നോ ഈ ലോകത്തുനിന്ന് വിടപറയുമ്പോൾ ദുഃഖവും വളരെ വർധിക്കുന്നു. പക്ഷേ, അല്ലാഹു നമുക്ക് സകല ബുദ്ധിമുട്ടിന്റേയും പ്രയാസത്തിന്റേയും വിഷമത്തിന്റേയും ആഘാതത്തിന്റേയും അവസ്ഥയിൽ അവന്റെ തൃപ്തിയിൽ തൃപ്തിപ്പെട്ടുകൊണ്ട് **ഇന്നാ ലില്ലാഹി വ ഇന്നാ ഇലയ്ഹി റാജിഉൗൻ** എന്ന ദുആ ചെയാൻ പഠിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. നമ്മൾ അല്ലാഹുവിന്റേതാണ്.

അല്ലാഹുവിലേക്കുതന്നെ മടങ്ങുന്നവരുമാണ്. ഈ ലോകത്തുനിന്ന് വിടപറയുന്നയാളുടെ അടുത്ത ബന്ധു അങ്ങേയറ്റം ക്ഷമ പ്രകടിപ്പിക്കുമ്പോൾ, ഈ ദുആ ചെയ്യുമ്പോൾ, അല്ലാഹു പരേതന്റെ ദർജകൾ ഉയർത്തുന്നതോടൊപ്പം പിന്നിലുള്ളവരുടെ സമാധാനത്തിനുള്ള സാഹചര്യങ്ങളും ഉണ്ടാക്കുന്നു. കഴിഞ്ഞദിവസം ജാമിഅ അഹ്മദിയായിലെ നമുക്ക് ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട ഒരു വിദ്യാർഥി അപകടത്തിൽപ്പെട്ട് 20-ാം വയസ്സിൽ വഹാത്തായി. **ഇന്നാ ലില്ലാഹി വ ഇന്നാ ഇലയ്ഹി റാജിഉൗൻ**

ഒരു സ്നേഹിതൻ എന്നോടു പറഞ്ഞു: 'അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുഹൃത്ത് തന്റെ ഭാര്യയോടൊപ്പം അറിയിപ്പുകിട്ടി രണ്ടു മണിക്കൂറിനുള്ളിൽ പരേതന്റെ മാതാപിതാക്കളുടെ അടുത്ത് ദുഃഖം അറിയിക്കാൻ പോയി. അദ്ദേഹം പറയുന്നു: എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട സ്നേഹിതന്റെ ഉമ്മയുടെ 'അവൻ എന്റെ വളരെ പ്രിയപ്പെട്ട മോനായിരുന്നു. പക്ഷേ, അവനെ വിളിച്ചവൻ അതിനെക്കാൾ കൂടുതൽ അവനെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു' എന്ന വാക്കുകൾ കേട്ട് എന്റെ ഭാര്യയുടെ അത്ഭുതത്തിന് അതിരുണ്ടായിരുന്നില്ല.

ഇതാണ് വിശ്വാസപരമായ പ്രൗഢി ഉൾക്കൊള്ളുന്ന മറുപടി. അതു നമുക്ക് ഹദ്ദത്ത് മസീഹ് മൗഊദ്(അ)ൽ വിശ്വസിക്കുന്നവരിൽ കാണാൻ കഴിയുന്നു. ഒരു തരത്തിലുള്ള നിലവിളിയോ മുറവിളിയോ ഇല്ല. വിഷമം എന്തായാലും ഉണ്ടാകുകതന്നെ ചെയ്യും. അതിൽ മനുഷ്യൻ കരയുകയും ചെയ്യും. വിഷമത്തിന്റെ പരമമായ അവസ്ഥയുമുണ്ടാകും. യുവാവായ മകൻ മരിക്കുമ്പോൾ ഉമ്മയെക്കാൾ അധികം വിഷമമുണ്ടാകുന്നത് ആർക്കാണ്. അവരെക്കാളധികം ആർക്കാണ് ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടാകുന്നത്. അല്ലെങ്കിൽ യുവാവായ മകൻ വിടപറയുമ്പോൾ പിതാവിനെക്കാളധികം

ദുഃഖം ആർക്കാണ് ഉണ്ടാകുക. പിതാവിനെ സംബന്ധിച്ച് എന്തോടും പറഞ്ഞത്, അപകടവിവരം അറിഞ്ഞുടനെ അങ്ങേയറ്റം ദുഃഖാവസ്ഥയിലായിരുന്നു. കരയുകയും ചെയ്തു. ദുഃഖവും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നിട്ടുണ്ടാകും. പക്ഷേ, വിശദമായ വിവരം അറിഞ്ഞപ്പോൾ, അല്പ സമയത്തിനുശേഷം മരണ വിവരം അറിഞ്ഞപ്പോൾ **ഇന്നാ ലില്ലാഹി വഇന്നാ ഇലയ്ഹി റാജിഉനീൽ** പൂർണ്ണമായും സമാധാനമായി.

ഇതുതന്നെയാണ് യഥാർത്ഥ വിശ്വാസപരമായ മാഹാത്മ്യം. യുവാവായ കുട്ടിയുടെ പൊടുന്നനെയുള്ള മരണം അത്രപ്പെട്ടെന്ന് മറക്കാൻ കഴിയുകയില്ല. പക്ഷേ, ഒരു വിശ്വാസി തന്റെ ദുഃഖം അല്ലാഹുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ ഹാജരായി വിവരിക്കുന്നു. കരയുകയും ചെയ്യുന്നു. മനുഷ്യാന്തിക്കും പരേതന്റെ ദർജകളുടെ ഉയർച്ചയ്ക്കുംവേണ്ടി ദുഃഖവും ചെയ്യുന്നു.

ഞാൻ ജർമനി യാത്രയിലായിരുന്നു. മടക്കയാത്ര അന്നാണ് തുടങ്ങേണ്ടിയിരുന്നത്. യാത്ര തുടങ്ങുന്നതിനുമുമ്പേ അപകടമുണ്ടായെന്ന് എനിക്ക് അറിയിപ്പു കിട്ടിയിരുന്നു. പിന്നീട് വഴിയിൽവെച്ച് മരണവിവരവും അറിഞ്ഞു. പ്രിയപ്പെട്ട കുട്ടിയുടെ മുഖം ആവർത്തിച്ചാവർത്തിച്ച് എന്റെ മുമ്പിൽ വന്നു കൊണ്ടിരുന്നു. ദുഃഖം ചെയ്യാൻ തൗഹീഖും കിട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. വളരെ പ്രിയപ്പെട്ട കുട്ടിയായിരുന്നു. യു.കെ.ജാമിആയിലെ കുട്ടികൾ പതിവായി എന്നെ കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവരാണ്. അതുകൊണ്ട് അവർ ഓരോരുത്തരോടും വ്യക്തിപരമായ ഒരു ബന്ധവും കൂടിയുണ്ട്. അറിയുകയും ചെയ്യും. കുടിക്കാഴ്ചക്കിടയിൽ എന്റെ യടുത്ത് സമയമുണ്ടെങ്കിൽ ചോദ്യോത്തരവും അവർ നടത്താറുണ്ട്. ഞാനുമായി നടന്ന ഈ കുട്ടിയുടെ അവസാന കുടിക്കാഴ്ചയിൽ കുറച്ചു ചോദ്യങ്ങൾ അവന്റെ മനസ്സിലുണ്ടായിരുന്നു. അതിനു മറുപടി പറയാൻ കുറച്ചു സമയമെടുത്തു. വളരെ വിശദീകരിച്ച് അവന് ഞാൻ പറഞ്ഞുകൊടുത്തു. ഈ കുടിക്കാഴ്ചയ്ക്കുശേഷം 'രിദാ' വളരെ സന്തോഷവാനായിരുന്നുവെന്നും ഇന്ന് കുറഞ്ഞത് 15, 16 മിനിറ്റ് നടന്ന കുടിക്കാഴ്ചയിൽ തന്റെ ചോദ്യത്തിന് വിശദമായ മറുപടി കിട്ടിയെന്ന് പറഞ്ഞിരുന്നുവെന്നും അവന്റെ പിതാവ് പറഞ്ഞപ്പോഴാണ് ഇത് എനിക്കോർമ്മ വന്നത്. എപ്പോഴും അവന്റെ കണ്ണുകളിൽ ഖിലാഫത്തിനോടു ഒരു പ്രത്യേക സ്നേഹവും തിളക്കവുമുണ്ടായിരുന്നു. ജാമിആയിൽ ചേർന്നപ്പോൾ അവന് കളിതമാശകളിലായിരിക്കും കൂടുതൽ താല്പര്യമുണ്ടാകുക എന്നാണ് ഞാൻ ധരിച്ചിരുന്നത്. അവന്റെ ആത്മാർത്ഥതയും കുറും എല്ലാ അഹ്മദികളുടേതു പോലെയാണിരിക്കുമെന്നും കരുതി. കുട്ടിപ്രായത്തിലുണ്ടാകുന്ന കുട്ടികളുടെ പ്രകൃതി ആയിരിക്കുമെന്ന് തോന്നി. പക്ഷേ, ഈ കുട്ടി എന്റെ കണക്കുകൂട്ടലുകളെല്ലാം തികച്ചും തെറ്റാണെന്ന് സ്ഥാപിച്ചു. പഠിത്തത്തിലും സമർത്ഥനായിരുന്നു. കളികളിൽ താല്പര്യമുണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് ശരിതന്നെ. എന്നാൽ, ആത്മാർത്ഥതയിലും കുറിലും

വളരെ വളർന്നു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഖിലാഫത്തിന്റേയും ദീനീന്റേയും സംരക്ഷണത്തിന് താൻ നഗ്നമായ വാളായിത്തീരണമെന്നുള്ള ഒരു വികാരമായിരുന്നു അവനിലുണ്ടായിരുന്നത്. അവന്റെ സ്നേഹിതന്മാർ എഴുതിയ ചില അവസ്ഥകളിൽനിന്ന് അവൻ അതു ചെയ്തു കാണിക്കുകയും ചെയ്തു. ധാരാളമാളുകൾ അവന്റെ സുഹൃത്തുക്കൾ, അവന്റെ ക്ലാസ്ഫെല്ലോകൾ, ജാമിആയിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾ, സഹോദരിസഹദരന്മാർ, മാതാപിതാക്കൾ അവന്റെ ഉത്കൃഷ്ട ഗുണങ്ങൾ എന്നെ എഴുതി അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒരു കാര്യം ഏകദേശം എല്ലാവരും എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. അതായത് വിനയം, സൽസ്വഭാവം, ദീനീനോടുള്ള അഭിമാനം, ഖിലാഫത്തുമായിട്ടുള്ള ബന്ധം, സ്നേഹം, അതിഥിസൽക്കാരം, വികാരങ്ങളെ മാനിക്കൽ ഇത് അവന്റെ പ്രത്യേക ഗുണങ്ങളായിരുന്നു. അത്തരക്കാർ നബി(സ)തിരുമേനിയുടെ നിർദ്ദേശമനുസരിച്ച് സ്വർഗം നിർബന്ധമാക്കപ്പെട്ടവരുടെ കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ടവരാണ്. അവരെ എല്ലാവരും പ്രശംസിക്കുന്നു. ഈ കുട്ടി ദീനീസേവനത്തിന് ഒരു പ്രത്യേകവികാരം ഉൾക്കൊണ്ടിരുന്നു. കളികളിലും ഹൈക്കിംഗ് തുടങ്ങിയവയിലും പങ്കെടുത്തിരുന്നത് ആരോഗ്യമുള്ള ശരീരം ദീനീ സേവനത്തിന് നിർബന്ധമായതുകൊണ്ടാകാം. അവന്റെ വിവരങ്ങൾ എഴുതിയവർ ഈ പ്രിയപ്പെട്ട കുട്ടിയെ കുറിച്ച് എന്തൊന്ന് പ്രകടിപ്പിച്ചുവോ ആ എല്ലാ പ്രകടനവും അവന്റെ സവിശേഷതകൾ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

അസീസം റിദാ സലീം നമ്മുടെ പ്രൈവറ്റ് സെക്രട്ടറി ഓഫീസിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥനായ സലീം സഫർ സാഹിബിന്റെ മകനാണ്. 2016 സെപ്റ്റംബർ 10 ന് ഇറ്റലിയിൽ ഹൈക്കിംഗിനിടയിൽ ഒരു അപകടത്തിൽപ്പെട്ട് വഹ്യാമായി. **ഇന്നാ ലില്ലാഹി വ ഇന്നാ ഇലയ്ഹി റാജിഉനീൽ**. റിദാ 1993 സെപ്റ്റംബർ 27 ന് യു.കെ യിലെ ഗൽഫേർഡിൽ ജനിച്ചു. വഖ്ഫെനൗ പദ്ധതിയിൽ അംഗമായിരുന്നു. അവരുടെ കുടുംബത്തിൽ അഹ്മദിയ്യത്ത് വന്നത് അവരുടെ പ്രപിതാവായ അലാഹ് ദീൻ സാഹിബു മുഖേനയായിരുന്നു. ഖാദിയാനടുത്തുള്ള ഒരു ഗ്രാമവുമായിട്ടായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബന്ധം. അദ്ദേഹം ഹദ്ദറത്ത് ഖലീഫത്തുൽ മസീഹ് മാനിയുടെ കൈയിലാണ് ബയ്അത്തു ചെയ്തത്. 'രിദാ' 2012 ൽ ജാമിഅ അഹ്മദിയ്യായിൽ പ്രവേശിച്ചു. ഈ കുട്ടി തന്റെ കുടുംബത്തിലെ ആദ്യത്തെ മുറബ്ബിയാകുകയായിരുന്നു. മൂന്നാംക്ലാസ് പാസായി കഴിഞ്ഞിരുന്നു. നാലാംക്ലാസിലേക്ക് പോകാൻ പോകുകയായിരുന്നു. പരേതൻ മുസിയാമായിരുന്നു. വസിയ്യത്ത് ഫോറം പൂരിപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. തുടർ നടപടികൾ നടക്കുകയായിരുന്നു. വസിയ്യത്ത് അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്ന് ഞാൻ കാർപർദാസിന് എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. മാതാപിതാക്കൾക്കുപുറമെ രണ്ടു സഹോദരിമാരും രണ്ടു സഹോദരന്മാരുമുണ്ട്.

സലീം സഫർ സാഹിബെഴുതുന്നു: അവൻ എന്റെ

ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട മോനായിരുന്നു. ഒരുപാട് ഉൽകൃഷ്ട ഗുണങ്ങളുടെ ഉടമയായിരുന്നു. ഒന്നുരണ്ടെണ്ണം സ്മരിക്കുകയാണ്. എപ്പോഴും സത്യം മാത്രമേ പറയാറുള്ളൂ. എന്തെങ്കിലും തെറ്റു സംഭവിച്ചുപോയാൽ മറച്ചുവെക്കുമായിരുന്നില്ല. വഴക്കുകേൾക്കേണ്ടിവന്നാലും അത് പരിഗണിക്കുമായിരുന്നില്ല. തന്റെ തെറ്റ് സമ്മതിക്കുക, സത്യത്തിൽനിലകൊള്ളുക എന്നത് അവന്റെ ശീലത്തിൽപ്പെട്ടതായിരുന്നു. കുട്ടികളെ അതിയായി സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. തന്റെ സഹോദരിയുടെ മക്കളെ ഏറെ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു. സഹോദരി മക്കളെ വഴക്കുപറഞ്ഞാൽ എത്രമാത്രം ശുദ്ധ ഹൃദയമായിരുന്നുവെന്നാൽ സ്വയം ഇരുന്ന് കരയുമായിരുന്നു. തല്ലുന്നതുകൊണ്ട് കുട്ടികളുടെ പരിഷ്കരണം നടക്കുകയില്ലെന്ന് പറയുമായിരുന്നു. മറ്റുള്ളവർക്ക് സാധനങ്ങൾ കൊടുത്ത് സന്തോഷിക്കുമായിരുന്നു. ഹോസ്റ്റലിൽ പോകുകയല്ലെങ്കിൽ ഇതുകൊണ്ടു പൊയ്ക്കൊള്ളുക എന്ന് പറഞ്ഞ് തിന്നാനുള്ള എന്തെങ്കിലും സാധനം കൊടുത്തുകൊടുക്കുന്നതിൽ റൂമേറ്റുകൾക്ക് കൊടുക്കാൻ തികയുമെന്ന് കണ്ടാൽ മാത്രം കൊണ്ടുപോകും ഇല്ലെങ്കിൽ ഉപേക്ഷിച്ചുപോകും. ഒളിച്ചുപാത്തും തനിക്ക് തിന്നാൻ കഴിയുകയില്ലെന്ന് പറയുമായിരുന്നു. തന്റെ കൂട്ടുകാരുടെ വസ്ത്രങ്ങളും ഇടയ്ക്ക് വീട്ടിൽ കൊണ്ടുവരുന്നതായിരുന്നു. എന്റെ കൂട്ടുകാരുടെ വസ്ത്രമാണെന്നും അതു കഴുകി ഇസ്തരിയിട്ട് വെക്കണമെന്നും പറയുമായിരുന്നു. സഹോദരി സഹോദരന്മാരോടും വളരെ സ്നേഹബന്ധമായിരുന്നു. പൂർണ്ണ ഉത്തരവാദിത്വത്തോടെ എല്ലാ ജോലിയും ചെയ്യുക, സേവനം ചെയ്യുക, തനിക്കുവേണ്ടി കൈ തടഞ്ഞുവെക്കുമായിരുന്നെങ്കിലും അമിത വ്യയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ, മറ്റുള്ളവർക്ക് അവൻ തുറന്ന കൈയായിരുന്നു. അവന്റെ വസിയുത്തും ഞാൻ പറഞ്ഞതുപോലെ അല്ലാഹുവിന്റെ കൃപയാൽ അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടു.

ഹദ്ദിൽ മസീഹ് മൗഊദ്(അ)നോടും ഖിലാഫത്തിനോടും അതുല്യമായ സ്നേഹമായിരുന്നു. അതിനെതിരിൽ ഒരു വാക്കും കേൾക്കുമായിരുന്നില്ല. കാര്യങ്ങൾകേട്ട് ഒരിക്കലും മൗനം പാലിച്ചിരിക്കുമായിരുന്നില്ല. വളരെ ക്ഷമാശീലനായിരുന്നു. ഒന്നും ചോദിച്ചു വാങ്ങുമായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് അവന്റെ ആവശ്യങ്ങൾ ഞങ്ങൾതന്നെ ശ്രദ്ധിക്കണമായിരുന്നു. പഠനത്തിനിടയിൽ യു.കെ.ക്ക് വെളിയിൽനിന്നു വരുന്ന കുട്ടികളെ പ്രത്യേകിച്ചും യൂറോപ്പിൽനിന്നു വരുന്നവരെ എപ്പോഴും ഇംഗ്ലീഷ് വിഷയത്തിൽ ഒരുപാട് സഹായിക്കുമായിരുന്നു. ദേഷ്യം പേരിനുപോലും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എപ്പോഴും ചിരിച്ചും പുഞ്ചിരിച്ചുമാണ് കണ്ടിരുന്നത്. ഇത് എല്ലാവരും എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. നമസ്കാരത്തിൽ കൃത്യനിഷ്ഠ പാലിച്ചിരുന്നു. രിദായുടെ പിതാവ് എഴുതുന്നു: 'വഖ്ഫെ ആർസിയിൽ മാഞ്ചസ്റ്ററിൽ പോയിരുന്നു. മടങ്ങിവരേണ്ട ദിവസം ആരോപോക്കറ്റിൽ ഒരു കവറിട്ടുകൊടുത്തു. അവൻ അത് തുറന്നു

നോക്കി. അതിൽ കുറച്ചു പണമായിരുന്നു. രിദാ നന്ദിയോടുകൂടി, 'അക്കിൾ! ഞങ്ങൾക്കിത് വാങ്ങാൻ പാടില്ല' എന്നു പറഞ്ഞ് അത് മടക്കി നല്കി. മുറബ്ബിയായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു ചെറിയ കുട്ടി ഇവിടെ വന്നിരുന്നുവെന്നും ഞങ്ങളെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തിയാണ് ഇവിടെനിന്ന് മടങ്ങിപ്പോയതെന്നും അത്തരം കുട്ടികൾ മുറബ്ബിയാകുകയാണെങ്കിൽ തീർച്ചയായും ജമാഅത്തിൽ ആത്മീയമായ വിപ്ലവമുണ്ടാകുന്നതാണെന്നും പറഞ്ഞ് ആ വ്യക്തി പിന്നീട് നേരിട്ടും എനിക്ക് കത്തെഴുതിയിരുന്നു.

രിദായുടെ ഉമ്മ എഴുതുന്നു: 'എന്റെ മോൻ തന്റെ മാതാപിതാക്കളേയും ജമാഅത്തിനേയും അനുസരിക്കുന്നവനായിരുന്നു. എന്തോടുള്ള അവന്റെ സ്നേഹബന്ധം -എല്ലാ മക്കൾക്കും തങ്ങളുടെ മാതാപിതാക്കളോട് സ്നേഹബന്ധമുണ്ടാകും-പക്ഷേ, ഇവന്റെ സ്നേഹത്തിന്റെ രീതി വളരെ അസാധാരണമായിരുന്നു. പറഞ്ഞാൽ അനുസരിക്കുന്നവൻ, ഏറ്റവും ചെറിയ കാര്യത്തിൽപ്പോലും വളരെ നല്ല നിലയിൽ സംസാരിക്കുന്നവൻ, ചെറിയവരോടും വലിയവരോടും സന്തോഷത്തോടെ പെരുമാറുന്നവൻ, വീട്ടുകാരുടെയിൽ എന്നെ സഹായിക്കുന്നവൻ. വീട്ടിലുള്ളപ്പോൾ ഇടയ്ക്കിടെ ഉമ്മ! ക്ഷീണിച്ചോ സഹായിക്കണോ എന്നിങ്ങനെ ചോദിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ഞാൻ പ്രയാസപ്പെടുന്നത് ഒരിക്കലും അവൻ സഹിക്കുമായിരുന്നില്ല. ഉമ്മയുടെ കണ്ണുകളിൽ ഒരിക്കലും കണ്ണീർ കാണരുതെന്ന് എപ്പോഴും പറയുമായിരുന്നു. ജാമിഅയിൽനിന്ന് വന്നാലുടൻ ഈ ആഴ്ച എങ്ങനെയുണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് എല്ലാവരോടും ചോദിക്കും. എല്ലാവരോടും വളരെ ചിന്തയോടെയാണ് ചോദിച്ചിരുന്നത്. അവൻ കുട്ടിയായിരുന്നപ്പോൾ ഹദ്ദിൽ ഖലീഫത്തുൽ മസീഹ് റാബിഅ് ഇസ്ലാമാബാദിൽ വരാറുണ്ടായിരുന്നു. സ്കൂളിൽനിന്നു വന്നുടനെ ഞാൻ ഹുദുറിനെ കാണാൻ പോകുന്നുവെന്ന് പറഞ്ഞ് ഓടാമായിരുന്നു. ഹുദുറിനോടൊപ്പം നടക്കാൻ പോകണമെന്നും പറയുമായിരുന്നു. റബ്ബയിലെ ഡോക്ടർ നുസ്റത്ത് ജഹാൻ സാഹിബ- ഇപ്പോൾ അവർതീരെ സുഖമില്ലാതെ ഇവിടെയുണ്ട്-അവർക്കും ആരോഗ്യം നല്കുമാറാകട്ടെ. അവർക്ക് ഇവരുടെ വീടുമായി നല്ല ബന്ധമായിരുന്നു. താൻ അവർക്കുവേണ്ടി ഒരുപാട് ദുആ ചെയ്യുന്നുണ്ടെന്ന് പറയുമായിരുന്നു. അല്ലാഹു അവർക്ക് ആരോഗ്യം നല്കുമാറാകട്ടെ. അല്ലാഹു അവരുടെ ദുആകൾ സ്വീകരിക്കുമാറാകട്ടെ; ഇവനുവേണ്ടിയും. അവരെഴുതുന്നു: 'ഞാൻ ജുമുഅയുടെ രാത്രി സ്വപ്നത്തിൽ കണ്ടു. എന്റെ വീട്ടിൽ ധാരാളമാളുകൾ വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ഒരുപാട് ഫോട്ടോകൾ എടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഭയന്ന് എഴുന്നേറ്റു. ഞാൻ സ്വപ്നം കണ്ട് ഭയപ്പെട്ടുവെന്ന് എന്റെ ഭർത്താവിനോടു പറഞ്ഞു. അതൊരു നല്ലതായി തോന്നുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് നേരം വെളുത്തുടനെ സ്വദഖ കൊടുക്കുക. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു, ഞാൻ ഓഫീസിൽ ചെന്നുടനെ സ്വദഖ കൊടുക്കുന്നതാണ്.

പക്ഷേ, അതിനുമുമ്പേതന്നെ ദുഃഖകരമായ ആ വാർത്ത വന്നു. റിദായുടെ ഉമ്മ പറയുന്നു: ഞാൻ ഏതെങ്കിലും വസ്ത്രം കൊണ്ടു കൊടുത്താൽ സുഖമായി ധരിക്കുകയും പ്രശംസിക്കുകയും ചെയ്യും. അതിഥി സൽക്കാരത്തിൽ വളരെ ഉയർന്നിരുന്നു. ആരെങ്കിലും ഒരു പ്രാവശ്യം അവനെ ക്ഷണിച്ചാൽ അതു മറക്കുമായിരുന്നില്ല. എവിടെയെങ്കിലും അവരെ കണ്ടാൽ അല്ലെങ്കിൽ ഇസ്ലാമാബാദിൽ വന്നാൽ ഉടനെ വീട്ടിൽവന്ന് ഇന്ന ഇന്ന ആളുകൾ വന്നിട്ടുണ്ട്, ഭക്ഷണം തയ്യാറാക്കുക, അവരെ ഭക്ഷണത്തിന് ക്ഷണിക്കണം എന്നു പറയുമായിരുന്നു.

ജമാഅത്ത് വ്യവസ്ഥിതിയുടെ ചെറുതിൽ ചെറുതായ കല്പനകളനുസരിച്ചുപോലും പ്രവർത്തിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. റിദായുടെ ഉമ്മ പറയുന്നു: ഒരിക്കൽ എന്നോടു പറഞ്ഞു: 'അമ്മി! ജമാഅത്തിന് വിശാലമായ നിലയിൽ തബ്ലീഗ് ചെയ്യുന്ന മുറബ്ബിയാകാനാണ് എന്റെ മനസാഗ്രഹിക്കുന്നത്. അമ്മിയ്ക്ക് എന്നിൽ അഭിമാനം ഉണ്ടാകുന്നത്ര അഹ്മദികളുണ്ടാക്കണം.'

റിദായുടെ സഹോദരി റഫിയ സാഹിബ പറയുന്നു: വളരെ പ്രിയപ്പെട്ട സഹോദരനായിരുന്നു. എന്നെക്കാൾ ചെറുതായിരുന്നു. എന്നാൽ, അവന്റെ ചിന്ത വളരെ അഗാധമായിരുന്നു. ഇളയതായിക്കൊണ്ട് എല്ലാവരേയും ശ്രദ്ധിക്കുന്നവൻ. ഏതു പ്രായക്കാരായും അവരുടെ പ്രായത്തിനനുസരിച്ച് സംസാരിക്കുമായിരുന്നു. ഇന്നുവരെ അവൻ ആരുടെ മനസ്സും വേദനിപ്പിച്ചിട്ടില്ല.

റിദായുടെ സഹോദരൻ അസദ് സലീം പറയുന്നു: 'വളരെ ലളിത പ്രകൃതമായിരുന്നു. വ്യക്തവും ചൊവ്വായതുമായ കാര്യങ്ങളെ പറയുകയുള്ളൂ. ഞങ്ങൾ ഇപ്പോൾ സഹോദരൻ പുതിയൊരു കാർ വാങ്ങിക്കൊടുത്തു. പറയുന്നു, ഏറ്റവുമധികം ആ കാറിനെ സംബന്ധിച്ച് അവൻ ചോദിച്ചത് അതിന്റെ വിലയായിരുന്നു. എന്നിട്ടു പറഞ്ഞു: 'മുറബ്ബി എന്ന നിലയിൽ ലളിതമായിട്ടാണ് ഞാൻ ജീവിക്കേണ്ടത്. വിലപിടിപ്പുള്ള വസ്തുക്കൾ വാങ്ങാതിരിക്കേണ്ടതാണ്.'

റിദായുടെ സഹോദരി അമത്തുൽ ഹഫീജ് സാഹിബ എഴുതുന്നു: 'ആരുടേയും ദോഷം കേൾക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരുന്നില്ല എന്നതായിരുന്നു അവന്റെ ഒരു സവിശേഷഗുണം. ആളുകളുടെ നെഗറ്റീവായിട്ടുള്ള ചിന്താഗതികളെ നല്ല നിലയിൽ മാറ്റാനുള്ള കഴിവ് അവനിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. നമുക്ക് ജനങ്ങളുടെ നന്മകളിൽ ദുഷ്ടിപതിപ്പിക്കണമെന്ന് പറയുമായിരുന്നു. അവരുടെ ദോഷങ്ങൾ പറയുന്നതിനു പകരം അവർക്കുവേണ്ടി ദുആ ചെയ്യേണ്ടതാണ്. സ്വഭാവത്തിലെ ലാളിത്യത്തിനുള്ള ഒരു ഉദാഹരണം ഇതാണ്: അമ്മി, പെരുന്നാളിന് പുതിയ വസ്ത്രം വാങ്ങിക്കൊടുക്കും. അപ്പോൾ ആ വസ്ത്രം ധരിച്ച് വളരെ ചിന്താകുലനായി ഇരിക്കുമായിരുന്നു. ആ വസ്ത്രങ്ങളിൽ ആവശ്യത്തേക്കാളേറെ ജാഡയും പ്രദർശനപരതയും ഉണ്ടാകുമോ

എന്ന ചിന്തയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് തന്റെ ഏതെങ്കിലും പഴയ വസ്ത്രം ജാക്കറ്റ് തുടങ്ങിയവ മീതെ ഇടുമായിരുന്നു.

ജാമിഅ അഹ്മദിയായിലെ ഉസ്താദ് ഖുദ്ദൂസ് സാഹിബ് പറയുന്നു: വലിയ യോഗ്യനായ വിദ്യാർഥിയായിരുന്നു. ക്ലാസിൽ ഏറ്റവും മുന്നിൽ (attentively) ഇരിക്കുകയും എപ്പോഴും പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ട് സംസാരിക്കുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. അവനെപ്പോഴെങ്കിലും ദേഷ്യം പ്രകടിപ്പിച്ചതായി എനിക്കോർമ്മയില്ല. പ്രത്യേക മറ്റുള്ളവരെ സഹായിക്കാൻ എപ്പോഴും ശ്രമിച്ചിരുന്നു. ക്രിക്കറ്റ് കളിയോടും താൽപര്യമുണ്ടായിരുന്നു. സ്കോർ തുടങ്ങിയവ നോക്കണമെങ്കിൽ എപ്പോഴും ടീച്ചറോടു ചോദിച്ചിട്ടെ പോകും.

ഉഹ്ദീർ ഖാൻ സാഹിബ് ഒരു ടീച്ചറാണ്. ജാമിഅ അഹ്മദിയായിലെ ഉസ്താദാണ്. അദ്ദേഹവും എഴുതുന്നു: 'കഴിഞ്ഞ രണ്ടു വർഷമായി അസീസം റിദായുടെ ക്ലാസ്സിൽ പഠിപ്പിക്കാൻ തൗഫീഖ് കിട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു. ഈ സാധു ആ കുട്ടിയിൽ സമാനതയില്ലാത്ത ഒരു സവിശേഷതകണ്ടത് ഏതുജോലി അവനെ ഏല്പിച്ചാലും അങ്ങേയറ്റം അധ്വാനത്തോടും ഉത്സാഹത്തോടും ഉത്തരവാദിത്വബോധത്തോടുംകൂടി ചെയ്യുമെന്നതായിരുന്നു. ചില സമയത്ത് ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്, ആ ജോലി ഏല്പിച്ചിട്ടുള്ള മറ്റു കുട്ടികൾ അവിടേയും ഇവിടേയും പോകുമ്പോൾ ഇവൻ ഒറ്റയ്ക്കിരുന്ന് അതു ചെയ്തു തീർക്കുന്നുണ്ടാകും. ജോലി ചെയ്തു തീരുന്നതുവരെ തന്റെ കഴിവുസരിച്ച് അതിൽ മുഴുകിയിരിക്കും. റിദാ സലീമിന്റെ വളരെ പ്രിയങ്കരമായ മറ്റൊരു ശീലം അനാവശ്യ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുകയില്ല എന്നതായിരുന്നു. എപ്പോൾ ചോദിക്കുകയാണെങ്കിലും പൊതുവെ പാശ്ചാത്യ ലോകത്ത് ഇസ്ലാം അഹ്മദിയുത്തിനെ കുറിച്ചുള്ള ആക്ഷേപങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ചോദ്യങ്ങളായിരിക്കും. ചിലപ്പോൾ തന്റെ അമൂസ്ലിമോ അനഹ്മദിയോ ആയ സുഹൃത്തുക്കളുമായി സംസാരിച്ചപ്പോൾ അവർ ചോദിച്ച ചോദ്യമാണെന്ന് പറയുമായിരുന്നു. അല്ലാഹു അവന്റെ മനസ്സിൽ ഇസ്ലാമിന്റേയും അഹ്മദിയുത്തിന്റേയും എതിരാളികളെ പ്രതിരോധിക്കാനും അവയ്ക്കുമേലുണ്ടാകുന്ന ആക്ഷേപങ്ങൾക്ക് മറുപടി പറയാനുമുള്ള ഒരു ജ്യോതിസ്സ് തെളിച്ചു വച്ചിരുന്നതുപോലെ!

ഇപ്രകാരം തന്നെ അവിടെത്തെ ഉസ്താദ് സയ്യിദ് മൾ ഹുദ് അഹ്മദ് എഴുതുന്നു: കഴിഞ്ഞ വർഷം അക്ഷരശ്ലോകമത്സരത്തിൽ പങ്കെടുക്കാൻ റിദാ ഏകദേശം 500 ലധികം പദ്യങ്ങൾ ഹുദിസ്തമാക്കിയിരുന്നു. പദ്യങ്ങൾ വെറുതെ കാണാതെ പഠിക്കുകയായിരുന്നില്ല. പ്രത്യേക ഹുദിസ്തമാക്കുന്നതിനുമുമ്പേ അതിലെ വിഷയം നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. ഇത് സവിശേഷമായൊരു വലിയ ഗുണമായിരുന്നു. പറയുന്നു: 'റിദാ സലീമിന് തബ്ലീഗ് ചെയ്യാൻ വളരെ താൽപര്യമായിരുന്നു. കഴിഞ്ഞവർഷം വഖ്ഘെ ആർസി ചെയ്യുന്നതിനുവേണ്ടി വെൽവർഹോപട്ടൺ ജമാ

അത്തിൽ അയച്ചിരുന്നു. അവിടെ രിദാ സലീം ലീഫ്ലെറ്റ് വിതരണം ചെയ്തതിനു പുറമെ തദ്ദേശ ജമാഅത്തംഗങ്ങളോടൊപ്പം ചേർന്ന് ധാരാളം തബ്ലീഗ് സ്റ്റാളുകളുമിട്ടു. ആയിടയ്ക്ക് ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകാരനുമായി കൂടിക്കാഴ്ച നടന്നു. അയാൾ പ്രവർത്തന നിരതനായ ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയായിരുന്നു. രിദാ അദ്ദേഹത്തോടു ഹദ്ദറത്ത് മസീഹ് മൗഊദ് (അ)വിവരിച്ചിട്ടുള്ള ഗവേഷണത്തിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ ഹദ്ദറത്ത് ഈസാ(അ)കുരിശിൽനിന്ന് രക്ഷപ്പെട്ടതും കൾമീരിലേക്ക് പലായനം ചെയ്തതും പറഞ്ഞു. അത് അയാളെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തി.

ജാമിഅയിലെ ഉസ്താദ് മൻസൂർ ഉയിയാ സാഹിബ് എഴുതുന്നു: 'രിദായുടെ നാഡിത്തരവുകളിൽ വിലാഹത്തിനോടുള്ള സ്നേഹവും അതിനുവേണ്ടിയുള്ള ആത്മീയ രോഷവും നിറഞ്ഞിരുന്നു.

പറയുന്നു: എന്റെ ക്ലാസ്സിൽ ഞാൻ ചുരുപ്പിച്ച ജുമുഅയെ കുറിച്ച് പറയുമ്പോഴെല്ലാം, ചുരുപ്പിച്ച ഉദ്ധരിച്ച് പരിശോധിക്കുമ്പോഴെല്ലാം അവൻ ഒരുപാട് കാര്യങ്ങൾ ഓർമ്മ ഉണ്ടാകുമായിരുന്നു. വളരെ ശ്രദ്ധയോടെ കേൾക്കുന്ന ആളായിരുന്നു.'

നിരവധി സംഭവങ്ങൾ ആളുകൾ എനിക്കെഴുതിയിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹു പരേതന്റെ പദവികൾ ഉയർത്തുമാറാകട്ടെ. തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവരുടെ പാദങ്ങളിൽ ഇടം നൽകുമാറാകട്ടെ. ആ കുട്ടി ഞാൻ മുമ്പേയും പറഞ്ഞതുപോലെ ജാമിഅ പാസാകുന്നതിനുമുമ്പേതന്നെ നല്ല മുറബ്ബിയും നല്ല മുബ

ല്ലിഗുമായിരുന്നു. വിലാഹത്തിനോടു അങ്ങേയറ്റത്തെ ആഭിമുഖ്യമുള്ള ആളായിരുന്നു. ലോകത്തുള്ള ജാമിഅയിലെ എല്ലാ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ആത്മാർഥതയിലും കുറിലും ശക്തരാകാനും നിർബന്ധ കടമകൾ നിറവേറ്റുന്നവരാകാനും അല്ലാഹു തൗഫീഖ് നൽകുമാറാകട്ടെ. രിദായുടെ സുഹൃത്തുക്കൾ അവന്റെ സവിശേഷ ഗുണങ്ങൾ പറയുന്നവർ മാത്രം ആകാതിരിക്കട്ടെ. പ്രത്യുത സുഹൃത്ത് ബന്ധത്തിന്റെ കടമ എന്നു പറയുന്നത് അവന്റെ സവിശേഷ ഗുണങ്ങൾ സ്വായത്തമാക്കി തങ്ങളുടെ എല്ലാ കഴിവുകളും ദീനിയുടെ സേവനത്തിനായി ഉപയോഗിക്കുക എന്നതാണ്. എനിക്കും ഭാവിയിൽ വരുന്ന ചെലീഫമാർക്കും ഉന്നതരായ സഹായികളും സുൽത്താനെ നസീർമാരും എപ്പോഴും കിട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കണം. അല്ലാഹു മാതാപിതാക്കൾക്കും സഹോദരിമാർക്കും സഹോദരന്മാർക്കും സമാധാനം പ്രദാനം ചെയ്യുമാറാകട്ടെ. ഏതൊരു ക്ഷമയും അല്ലാഹുവിന്റെ തൃപ്തിയിൽ തൃപ്തിയുമാണോ അവർ പ്രകടിപ്പിച്ചത് അതിൽ എപ്പോഴും നിലനിൽക്കുന്നവരാകട്ടെ. അല്ലാഹുവിന്റെ കൃപകരസ്ഥമാക്കുന്നവരാകട്ടെ. ഭാവിയിലെ എല്ലാ പരീക്ഷണങ്ങളിൽനിന്നും ബുദ്ധിമുട്ടുകളിൽനിന്നും അവരെല്ലാവരെയും അല്ലാഹു രക്ഷിക്കുമാറാകട്ടെ. നമസ്കാരത്തിനുശേഷം ഇൻശാ അല്ലാഹ് ജനാസ നമസ്കാരമുണ്ടാകുന്നതാണ്. ഹാജരായ ജനാസയാണ്. ഞാൻ വെളിയിൽപോയി നമസ്കരിപ്പിക്കുന്നതാണ്. നിങ്ങൾ ഇവിടെ സ്വഹ്ഫ് ശരിയാക്കുക.

Friday Sermon delivered by **Hadrath Khaleefathul Masih Al-khamis** (atba)
at Baithul Futuh London – on 16.09.16

Malayalam Translation : **Moulvi Mohammed Ismail Alleppey**, For Malayalam Desk, Qadian.

Published By Nazarath Nashr-O-Isha'ath, Sadr Anjuman Ahmadiyya - Qadian, 143516

If Undelivered Please Return To
Ahmadiyya Muslim Jama'at
Baithul Quddoos, G.H.Road
Calicut - 673001, Kerala

